

Vyšehrad ROZHOVORY

Jiří Nádoba /
Danuše Nerudová
MÁME NA VÍC
#jensedomluvit

Máme na víc

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.ivysehrad.cz

www.albatrosmedia.cz

Jiří Nádoba, Danuše Nerudová

Máme na víc – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Jiří Nádoba / Danuše Nerudová

MÁME NA VÍC

#jensedomluvit

Jiří Nádoba /
Danuše Nerudová

MÁME NA VÍC

#jensedomluvit

Vyšehrad

© Danuše Nerudová, Jiří Nádoba, 2021

Foreword © Petr Pithart, 2021

Cover Photo © David Turecký, 2021

ISBN tištěné verze 978-80-7601-562-3

ISBN e-knihy 978-80-7601-569-2 (1. zveřejnění, 2021)

ISBN e-knihy 978-80-7601-570-8 (1. zveřejnění, 2021)

ISBN e-knihy 978-80-7601-555-5 (1. zveřejnění, 2021)

PODĚKOVÁNÍ MÍSTO ÚVODU

S nápadem na tuto knihu přišel Filip Outrata, redaktor nakladatelství Vyšehrad. Patří mu za to dík, stejně jako za vytrvalost a trpělivost, kterou v různých fázích vzniku projevoval vrchovatou měrou.

Kniha vznikala na jaře a v létě 2021. Z pohledu toho, kdo kladl otázky, patří dík Danuši Nerudové za kuráž a otevřenost, s jakou v předstihu přistoupila ke své možné účasti v příští prezidentské volbě. V době, kdy jsme rozhovor vedli, sice ještě nebyla ke kandidatuře stoprocentně rozhodnuta, zároveň ale dávala opakovaně veřejně najevo, že ji post hlavy státu zajímá a proč tomu tak je. Odtud také titul knihy Máme na víc, vztahující se k rozdílu mezi tím, kam Česko po třech dekadách svobody dospělo a jaký je podle Danuše Nerudové jeho potenciál. Načasování rozhovoru otevřelo možnost nahlédnout do jejího světa v období, kdy dokončovala svůj mandát rektorky na Mendelově univerzitě a kdy ještě nebyla ostrým prezidentským kandidátem – zároveň ale už k možné účasti v nejdůležitějším volebním klání měla přiznaně nakročeno. Šlo o neopakovatelnou dobu a tazatel dodatečně děkuje za možnost ji využít.

Velký dík patří Ivanu Lamperovi, spoluzakladateli týdeníku Respekt a jeho dlouholetému editorovi, za podnětné postřehy k první verzi textu. Zvláštní poděkování si zaslouží též tvůrci softwaru Google Meet, který se ukázal jako vděčný

nástroj, jak s rozhovorem začít i v době pandemie a jak v době izolace přemostit vzdálenost mezi Prahou a Brnem.

Hlavní poděkování ovšem jako vždy patří rodinám, za výdrž, podporu a shovívavost při hektickém prázdninovém dokončování knihy.

Jiří Nádoba, srpen 2021

NEJLÍP OBYČEJNOU HOLKU!

Proč obyčejnou? Protože ta prožila dětství a mládí, jak se patří. Taky na venkově. Protože vyrůstala ve zdravé rodině, v níž byla normální máma, fungoval řádný táta a byly dvě ségry a brácha. Tedy jsou. Byl tam dědeček a babička na Vysočině.

Skoro nic z toho nebylo a není samozřejmě u našich popřevratových prezidentů. Spíš naopak. Všichni byli originálové, ale někdy až moc. Zápasící s komplexy, věda nevěda. Zkrátka mimo normu. Nebudeme se však pouštět do psychoanalýzy pánů Václavů a pana Miloše, že. Nemáme na to diplom, ani drzost. To však nemůžeme zapřít, že tihle prezidenti byli spíše než obyčejní kluci měštlší mamánkové, se silnou matinkou a jaksí slabším tatínkem. A ta že pak byla ne vždy srozumitelným motorem jejich celoživotní ctižádosti..., dost! Řekl jsem žádná psychoanalýza!

Omlouvám se všem, vlastně jsem chtěl přece jen říct, že bych si strašně přál mít v čele státu konečně někoho úplně normálního! Kdo vyrůstal jako obyčejný kluk nebo obyčejná holka. Chraň bože, nesrovnávám ty tři, takový Václav Havel, to je jednou za desítky let... Přál bych si už konečně někoho normálního, přitom ve svém oboru skvělého! Někoho, koho nedohání a nepohání komplexy z dětství, zásluhy či hanby z dob okupace, někoho, kdo nebyl v té straně, kdo se nesetkal s StB, koho vůbec nezajímají psychologové, ani pátrači v archivech svazků. Kdo má v pořádku tituly

i majetek. Zkrátka svědomí. Kdo se tím pádem nemá koho bát, komu mstít. Kdo má čisté ruce. Kdo nemůže být pro svou minulost nikým vydírán.

Sám učitel z učitelské rodiny přál bych si akademika. Ale probůh, ne toho z pyšné apolitické věže, ale takového, který si už osahal politiku se vším všudy v první linii. Třeba v čele nějaké nejvyšší rady, složené ze špičkových ekonomických expertů. Radící vládě. Kdo ale zůstal mimo politiku. Aby se nezapletl a mohl na ni účinněji působit. Který skoro celou tu naši politickou čeládku zblízka zná, který se s ní stokrát přel – a zatím ve sporech o únosné a spravedlivé důchody spíše nevyhrával. Pro koho je ale dílčí porážka, neúspěch podnětem, otevírají nový prostor svobody, poučení a inspirace k dalšímu úsilí.

Také by bylo skvělé, kdyby ten někdo se už osvědčil – totiž tím, že už byl do nějaké parádní, ale ne politické funkce zvolen. Třeba rektorem! Jako Jan Hus! Takového nevolí za lacinou cibuli či za zmrzlinu. Takový musí v něčem úspěšně bádát doma i ve světě a musí umět dávat školu a lidi dohromady. Tedy musí mít autoritu u starých i u mladých. Mohl by být i entomolog, který má na zeměkouli na starost tři brouky, ale lepší by bylo, aby bádál v něčem, co se týká nás všech! Takových věcí není mnoho. Ale třeba daně a důchody a školství, to jsou zatraceně společné věci. A zrovna na nich se ne a nemůžeme dosud shodnout.

V mé tolik skvělé vlasti trpím její centralizací, až do tkáně země vrostlou – moje milovaná Praha sežere skoro všechno a venkov, nemluvě o pohraničí, ostrouhá. Co tedy kdyby to byl někdo z Brna? Hlavního města země pro změnu moravské! Tedy Brňák? Přál bych si ale, aby ten Brňák byl doma všude ve světě, uměl řeči a neměl komplex z žádné velmoci. Třeba někdo, kdo prolezl Čínu po horách a zezadu.

Schválně až dosud píši o budoucím prezidentovi jako – o něm. Tak jest u nás zvykem. To abych se mohl nakonec čtenáře – nepřilíš překvapivě – zeptat zcela konkrétně: a nemohla by to být konečně už ona? Co kdybych k tomu

mému seznamu přání – doporučení suverénu této země, paním a pánům voličům, přidal ještě jedno, dvě: aby to tedy byla mladá profesorka, toho času rektorka věhlasné univerzity? A kdyby se ta škola nezabývala výrobou mrtvých věcí, ale přírodou, byla by to prémie navíc. Příroda je to, o čem se nejvíc mluví, ale co je na tom stále hůř.

Ale nejdůležitější mezi všemi těmi přáními je ta obyčejná holka. S jasnou, otevřenou tváří a myslí a s nezakomplexovanou duší. Naše země by se měla začít uzdravovat nejen z pandemie, a i z jakési vleklé blbé nálady. Ještě jednou pardon: také z našich až tuze originálních prezidentů. Uzdravovat může jen někdo zdravý.

Máme na víc, věřme si, říká nám v této knížce tahle Danuše, ta obyčejná holka, co mezi tím dorostla na profesorku a rektorku. Já vám k tomu pomohu. Zvolte mne, prosím.

A já Vám ji doporučuji.

Petr Pithart,

signatář Charty 77, první polistopadový předseda české vlády, první předseda Senátu

Dětství a život

V rozhovorech často zmiňujete, že jako nejstarší ze čtyř sourozenců jste byla od malička zvyklá nést zodpovědnost. To proto, že jste jako nejstarší sestra musela ostatní často hlídat?

Ano. Neříkám, že nějak zvlášť často. Ale když jsme byli sami spolu, bylo to vždycky na mně – a to pak člověka už nepustí.

O kolik jsou vaši sourozenci mladší?

Se starší sestrou jsme od sebe 13 měsíců, s mladší o šest let. S bratrem o 13 let. Když jsem s ním někam šla, stávalo se, že mě považovali za jeho maminku.

Popsala byste svoje dětství jako idylu?

Jak se to vezme. Naši v Brně koupili a dlouho opravovali rodinný domek, takže za komunismu měli docela hluboko do kapsy. Rozhodně jsem nikdy neměla věci z Tuzexu. Tak nevím, jestli to jde označit za úplnou idylu. Vyrůstat jako jedno dítě ze čtyř bylo občas složité. Ale jinak jsme byli normální spokojená rodina. Nic zvláštního.

Žila jste od malička v Brně?

Ano, v Žabovřeskách, v rodinném domku se zahradou. Ale hodně času jsme jako děti trávily u babičky a dědy na chatě na Vysočině. Bez vodovodu a ze začátku i bez elektřiny jsme

tam byly se sestrami a sestřenicemi celé prázdniny. Samé holky, bratr ještě nebyl na světě. Pro nás to bylo vždycky velké eldorádo a dobrodružství. Až když jsem se sama stala mámou, pochopila jsem, jak náročné to pro babičku muselo být – takhle bez tekoucí vody mít na starosti tolik malých dětí. Celé dny jsme běhaly v lese, lezly po stromech, někdy i stavěly stany. Děda byl učitel a nadaný malíř. Často nás sbalil na celý den a šel s námi malovat výhledy. To byla nádhera. Všechny jsme měly vodovky, čtvrtku tvrdého papíru a malovaly jsme. Možná tam někde se začal odvíjet můj dnešní vztah k přírodě. Z domova to nebylo, protože rodiče byli oba výpočetní technici obsluhující sálové počítače. Dnešním jazykem ajtáci, ale to je slovo, které v osmdesátkách nikdo neznal.

Ajtácká rodina vás nijak neovlivnila?

Ale ano, určitě. Pořádek v číslech mám ráda, i proto mě pak myslím bavila ekonomie. Už před revolucí, tedy poměrně brzy, jsem byla ve škole jedním z prvních dětí, které vidělo počítač na vlastní oči. Nejen ten velký sálový, ale i osobní PC z JZD Slušovice. Což byl tehdy regulární konkurent, nebo spíš náhražka západních počítačů. I hry na něm šlo hrát.

Hrávala jste?

Takové ty první hry jsem hrála, ale jen když mě táta nebo máma vzali do práce. Až později jsme měli občas doma půjčené Atari.

Často o sobě říkáte, že jste měla v dětství spíš klučičí záliby. Čím to bylo?

Těžko říct. Možná tím, že táta – asi jako každý táta – toužil mít kluka, a tak si ho tak trochu udělal ze mě. Ale mně to nevadilo, holčičí věci mně nikdy nechyběly.